

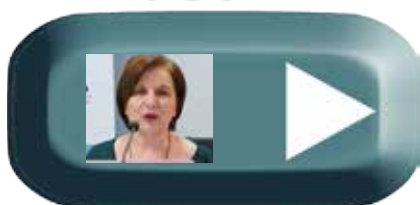

Δρ Άννα Δασκαλάκη
Γεωπόνος, Πρόεδρος ΔΕ ΓΕΩΤΕΕ
Παράρτημα Κρήτης

Άννα Δασκαλάκη

Video

Η Ανθεκτικότητα του Πρωτογενή Τομέα της Κρήτης

Καλημέρα σε όλους και όλες,

Συγχαρητήρια για την τόσο ενδιαφέρουσα και και σημαντική εκδήλωση. Σήμερα ακούστηκαν απόψεις από ανθρώπους με μεγάλη γνώση και εμπειρία.

Σας ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση στο σημερινό συνέδριο. Είναι τιμή για μένα να βρίσκομαι εδώ ως εκπρόσωπος των γεωτεχνικών, γεωπόνων, κτηνιάτρων, ιχθυολόγων, δασολόγων, γεολόγων, των επιστημόνων που υπάρχουν και δουλεύουν για τον πρωτογενή τομέα.

Θα ήθελα πολύ να ξεκινήσω, ή να καταλήξω, λέγοντας ότι ο πρωτογενής τομέας είναι σημαντικός για την Κρήτη και ότι με αισιοδοξία θα συνεχίσουμε να παράγουμε πολλά και ποιοτικά αγροτικά προϊόντα. Αλλά επειδή πιστεύω ότι αυτή η εκδήλωση ξεκίνησε απο την αγωνία για το μέλλον του καλλιεργείν στην Κρήτης, καλύτερα να δούμε τα γεγονότα και να συζητήσουμε για το μέλλον που θέλουμε χωρίς να ωραιοποιούμε, ούτε να εθελουφλούμε.

Η αγροτική παραγωγή στην Κρήτη μετρά χιλιάδες. Άντεξε μέσα στους αιώνες και σε μεγάλο βαθμό έχουμε διατηρήσει παραδοσιακές καλλιέργειες και εκτροφές που αντεξαν στο χρόνο λόγω των ευνοϊκών συνθηκών, το κλίμα, τη γεωγραφική θέση και βέβαια τους ανθρώπους.

Τα δεδομένα για το νησί μας σήμερα είναι:

Ο πληθυσμός είναι περίπου το 6% της χώρας.

Η έκταση 6,3% της Ελλάδας, η ακτογραμμή 1.046 χλμ, για να μη ξεχνάμε ότι έχουμε και την αλιεία και το θαλασσιο περιβάλλον.

Το ΑΕΠ αντιστοιχεί περίπου 5% του εθνικού ΑΕΠ.

Το ΑΕΠ από την αγροτική παραγωγή είναι 3,6% σε εθνικό επίπεδο.

Ο πρωτογενής τομέας συνεισφέρει το 10% περίπου της συνολικής οικονομίας της Κρήτης.

Στην Κρήτη παράγεται 25% του εθνικού ΑΕΠ που προέρχεται από τον Τουρισμό.

Αν δούμε τους παραγωγικούς τομείς: στην κτηνοτροφία είμαστε 3η ή 4η περιφέρεια, στην ελαιολογία παράγουμε περίπου το 30% της εθνικής παραγωγής. Στην Κρήτη βρίσκονται περίπου τα μισά θερμοκήπια της χώρας και έχουμε το 10% της μελισσοκομίας. Με τα παραπάνω στοιχεία όχι με απόλυτη ακρίβεια αλλά για να δοθεί το πλαίσιο.

Το ερώτημα που θα ήθελα να θέσω σήμερα είναι αν ο πρωτογενής τομέας μπορεί να αντέξει στις σημερινές συνθήκες

Η ανθεκτικότητα είναι πολυδιάστατη και στηρίζεται σε πλεονεκτήματα και κινδύνους.

Ένας παράγοντας είναι η Εργασιακή ανθεκτικότητα. Είναι δεδομένη η ηλικιακή γήρανση του πληθυσμού

Το 2020, το 65% των διαχειριστών αγροτικών μονάδων ήταν τουλάχιστον 55 ετών, από αυτούς 37,1% να είναι τουλάχιστον 65 ετών.

Χρειαζόμαστε λοιπόν τα αμέσως επόμενα χρόνια περί τα 200 χιλ. άτομα για να αναπληρώσουν αυτούς και αυτές που το 2020 ήταν ηλικίας 65+. Την επόμενη δεκαετία θα χρειαστούν σχεδόν 150 χιλ. άτομα για να αντικαταστήσουν αυτούς που το 2020 ήταν ηλικίας 55-64 ετών). Ίσως αυτοί οι άνθρωποι να είναι λιγότεροι γιατί ο χρόνος γίνεται πιο παραγωγικός με τη χρήση της τεχνολογίας

Χωρίς ανθρώπους δεν μπορεί να υπάρξει πρωτογενής τομέας και για το λόγο αυτό πρέπει να κάνουμε το επάγγελμα πιο ελκυστικό.

Η γεωργία είναι όλο και λιγότερο αποκλειστικό επάγγελμα. Τα δεδομένα δείχνουν ότι όλο και λιγότεροι και από τους εισερχόμενους στον κλάδο νέους γεωργούς, ασκούν αποκλειστικά το επάγγελμα. Σε ποσοστό πάνω από 50% έχουν άλλη δραστηριότητα. Και όλο και αυξάνεται το ποσοστό αυτών των νέων γεωργών που δεν θα παραμείνουν στη γεωργία μετά τη λήξη του προγράμματος χρηματοδότησης που έχουν ενταχθεί. Ενώ αντίστοιχα στοιχεία για τη δεκαετία 2000-2010 δείχνουν ότι όσοι εντάχθηκαν τότε, παρέμειναν σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό ως επαγγελματίες αγρότες. Αυτό το διαπιστώνουμε και όσοι δουλεύουμε σε χρηματοδοτικά προγράμματα. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να εξεταστούν και να αξιοποιηθούν με σχετικές δράσεις.

Στα παραπάνω να προσθέσουμε τον ανταγωνισμό του πρωτογενή τομέα με τον τουρισμό όσον αφορά το εργατικό δυναμικό. Το ποιός κερδίζει σας αφήνω να το μαντέψετε....

Εκπαιδευτική Ανθεκτικότητα

Στην Ελλάδα οι αγρότες έχουν πρακτική εκπαίδευση σχεδόν στο σύνολο τους (94%). Πρακτική εκπαίδευση σημαίνει από τον πατέρα, το παππού, το internet, το καφεενείο! Ουσιαστικά, δεν υπάρχει αγροτική εκπαίδευση!!

Τα προγράμματα εκπαίδευσης, τα λίγα που

υποχρεωτικά γίνονται, για τους νέους γεωργούς δεν προσφέρουν στο βαθμό που πρέπει. Γίνονται προς το τέλος του προγράμματος για να προλάβουμε τις προθεσμίες, με πίεση χρόνου, σε συνθήκες πιεστικές για τη καθημερινότητα των αγροτών που είναι ενήλικες και σκληρά εργαζόμενοι. Χωρίς υποδομές εκπαίδευσης κλπ κλπ. Οι διαπιστώσεις αυτές έχουν κατατεθεί σε προτάσεις αλλά ο κεντρικός σχεδιασμός δεν τις έχει συμπεριλάβει.

Κοινωνική Ανθεκτικότητα

Πόσο ελκυστικό κοινωνικά είναι το επάγγελμα του αγρότη, του κτηνοτρόφου, του μελισσόκομου, του αλιέα;

Σε αγροτικές περιοχές χωρίς πληθυσμό, χωρίς σχολεία, χωρίς ιατρική περίθαλψη, χωρίς επιπλέον δραστηριότητες για παιδιά και εφήβους, χωρίς αθλητικές εγκαταστάσεις, χωρίς χώρους αναψυχής/ διασκέδασης, χωρίς υποδομές- οδικό δίκτυο.

Οι αγρότες κάνουν παιδιά αλλά αυτά τα παιδιά δεν έχουν ίσες ευκαιρίες με τα παιδιά που μεγαλώνουν στην πόλη.

Ένα παράδειγμα: Έχουμε περιοχές όπως την Κίσαμο και την Παλιόχωρα - Κουντούρα με δυναμικές καλλιέργειες, τα κηπευτικά υπό κάλυψη- αλλά και τουρισμό. Οι περιοχές αυτές συνεισφέρουν σε πολύ μεγάλο βαθμό στην τοπική οικονομία. Για την Κίσαμο διαβάζουμε συνέχεια δημοσιεύματα για την σχολική στέγη και από την Παλιόχωρα πολλοί μαθητές Λυκείου μετακομίζουν στα Χανιά για να έχουν καλύτερες συνθήκες εκπαίδευσης. Στα Σφακιά αντίστοιχα, περιοχή με κτηνοτροφία αλλά και τουρισμό, τα σχολεία έχουν μεγάλα προβλήματα στελέχωσης με καθηγητές. Τα παραπάνω συνιστούν προβλήματα που πρέπει να τα δούμε γιατί δείχνουν του κινδύνου του πρωτογενή τομέα.

Κλιματική ανθεκτικότητα

Όλοι συζητάμε για την κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της στον πρωτογενή τομέα της Κρήτης. Είμαστε hot spot της κλιματικής αλλαγής. Αλλά έχουμε καλλιέργειες που μπορούν να αντέξουν όπως η ελιά και το αμπέλι, καλλιέργειες υπό κάλυψη / θερμοκήπια που αξιοποιούν τα πλεονεκτήματα κλίματος με χαμηλή ενέργεια και επειδή ο μεγάλος όγκος καλλιέργειας είναι το χειμώνα μπορούν να αξιοποιήσουν -και το κάνουν σε μεγάλο βαθμό- το βρόχινο νερό

Έχουμε μελισσοκομία, κτηνοτροφία, αλιεία, φυσικό περιβάλλον και βιοποικιλότητα που πιέζονται από την αύξηση της θερμοκρασίας. Πρέπει να δούμε όσον αφορά το νερό, σωστές πρακτικές, εξοικονόμηση, βιώσιμες υποδομές. Να δούμε καλλιερητικές πρακτικές, Χρήση τεχνολογίας, Γεωργία Ακριβείας, Καινοτομία. Να βρούμε λύσεις με τη φύση που παράγουν καινοτόμες δράσεις βασισμένες σε παραδοσιακές πρακτικές. Και κυρίως να στραφούμε στην

Έρευνα, τη Συνεργασία και την Ενημέρωση.

Οικονομική Ανθεκτικότητα

Είναι πολλοί οι παράγοντες που επηρεάζουν την οικονομική ανθεκτικότητα του Πρωτογενή τομέα: Τιμές εφοδίων, Ενέργειας, Κόστος προσωπικού, ασαφές θεσμικό πλαίσιο, φορολογικό καθεστώς, τιμές πώλησης προϊόντων, ανταγωνισμός με εισαγόμενα προϊόντα / ελληνοποιήσεις / προϊόντα και πρακτικές σε τρίτες χώρες, ασαφές καθεστώς ενισχύσεων, μεταφορές και προβλήματα που προκύπτουν σε κακοκαιρίες και άλλες συνθήκες που δεν υπάρχει ακτοπλοϊκή σύνδεση, απαξίωση του «Συνεταιρίζεσθε», η Διεθνής πολιτική συγκυρία, Πολιτικές άλλων χωρών που επηρεάζουν εξαγωγές / καθεστώς δασμών όπως παρατηρούμε και περιμένουμε τις Ηνωμένες Πολιτείες αν επιβάλλουν δασμούς στα εισαγόμενα προϊόντα, Πανδημία, πόλεμοι, ζωνόσοι. Με την πανδημία του κορωνοϊού ο πρωτογενής τομέας άντεξε ενώ άλλοι αποδείχτηκαν πιο ευάλωτοι. Πόλεμοι και πολιτικές ανατάραχες επηρεάζουν τον πρωτογενή τομέα. Και βέβαια ιδιαίτερα για την Κτηνοτροφία και το δίκτυο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται γύρω από αυτήν οι ζωνόσοι που τελευταία έρχονται η μια μετά την άλλη αποτελούν μεγάλο κίνδυνο.

Τα παραπάνω συνθέτουν ένα ασαφές πλαίσιο και δείχνουν τα ελλείμματα που έχουμε

Όσο έχουμε ελλείμματα δε μπορούμε να είμαστε ανθεκτικοί.

Έχουμε ελλείμματα σε θεσμικό πλαίσιο, σε σχεδιασμό, και στην προσέγγιση μας που είναι αποσπασματική και όχι συνολική

Μερικά παραδείγματα: Να αναφέρω ότι δεν έχουμε θεσμοθετημένη γη υψηλής παραγωγικότητας.

Ενώ είναι ευρωπαϊκή υποχρέωση η προστασία της γης υψηλής παραγωγικότητας και το έδαφος προστατεύεται ως μη ανανεώσιμος πόρος, οι αγρότες πληρώνουν την αγροτική γη σε τιμές οικοπέδων.

Δεν έχουμε βούληση για την αντιμετώπιση προβλημάτων εν τη γενέσει.

Ένα παράδειγμα στην Αλιεία όπου τα εισβολικά είδη τα τελευταία χρόνια μετά τη διαπλάτυνση της Διώρυγας του Σουέζ, έχουν σοβαρές επιπτώσεις και δεν υπάρχει πολιτική και σχεδιασμός από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Τελευταίο παράδειγμα η αδειοδότηση των θερμοκηπίων που ενώ υπάρχουν χρηματοδοτούμενα έργα με θερμοκήπια εγκεκριμένα, πρόγραμμα που ξεκινά με σκοπό την εγκατάσταση χιλιάδων στρεμμάτων θερμοκηπίων, αυτά δεν μπορούν να κατασκευαστούν γιατί το θεσμικό πλαίσιο άλλαξε πριν 5 χρόνια και το νέο πλαίσιο δεν έχει καταφέρει ακόμα να λειτουργήσει.

Ίσως δεν είναι αισιόδοξα αυτά τα δεδομένα αλλά η αισιοδοξία θα έρθει όταν εξετάσουμε και αντιμετωπίσουμε όλα αυτά προβλήματα και τα ελλείμματα και τότε θα καταφέρουμε να είμαστε ανθεκτικοί.

Έχουμε πλεονεκτήματα και εργαλεία όπως η αξιοποίηση των πόρων του ΠΑΑ στοχευμένα και ευέλικτα με στόχο την ανάπτυξη, όχι μόνο την απορρόφηση των πόρων. Με ρεαλιστικούς στόχους, με σχεδιασμό που μπορεί να ανταποκρίνεται άμεσα σε προκλήσεις της εποχής.

Σε 600 χρόνια από σήμερα η 15η Φεβρουαρίου είναι Τετάρτη. Να ελπίσουμε και να δουλέψουμε ώστε και τότε, μετά από 600 χρόνια, στην Κρήτη να υπάρχει πρωτογενής τομέας και να είναι πρωταγωνιστής.

